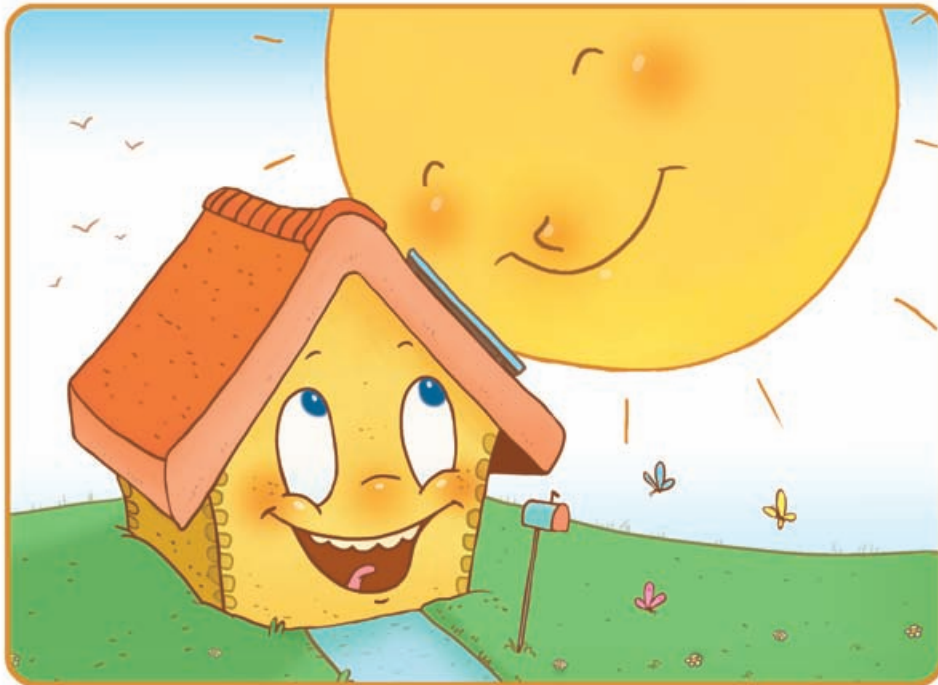

Hišek in Sonček

Alenka Klopčič
Ilustrirala Marta Bartolj

Sončno jutro

"Sončno jutro, Hišek!" je Sonček, ki je to jutro sijal kot že dolgo ne, veselo pozdravil malega Hiška.

"O, dobro jutro," je Hišek najprej odprl eno veko, nato pa še drugo. "Sem te kar pogrešal te zimske dni, veš."

"Tudi jaz tebe, a sem svetil tudi na druge hiške," se je hitel opravičevati veseli Sonček. "Kako pa si kaj? Videti si kar malce utrujen, Hišek."

"Saj tudi sem. Ne vem, zakaj, a vsako jutro se prav s težavo spravim k sebi," je potarnal Hišek in se popraskal po strehi, kot bi razmišljal, kaj je narobe z njim.

"Hm," je pomislil Sonček. "Torej ti manjka energije?" je vprašal.

"Ne vem, morda pa res," ni vedel odgovora Hišek. "Vem le, da tako težko kot zadnje čase odpiram oči, nisem še nikoli."

"Tudi ko tvoji odidejo od doma?" je vprašal Sonček, pri čemer je mislil na prijetno družnico, ki je bivala v Hišku.

"Ja, takrat me pa sploh zmanjka. Ko se moji zbudijo in začnejo prižigati luči, ko si malček umije zobke, ko njegova mama speče toaste in ko si oče obrije brado, čutim, da

me nekaj žgečka. Tisti hip je zabavno, saj sem buden, a ko odidejo od doma, se počutim povsem izžetega."

"Zanimivo. Nekaj zelo podobnega mi je povedala tudi Hiška iz sosednjega kraja," je ugotovil Sonček.

"Res?" je bil radoveden Hišek. "In kaj se je zgodilo potem?"

"Njeni so ji namestili sončno elektrarno na streho," je odvrnil Sonček.

"Kaj pa je to, sončna elektrarna?" je vprašal Hišek.

"Sončna elektrarna je kot svetleča plošča, ki jo človek namesti na streho, v resnici pa gre za sistem iz sončnih celic," je pojasnil Sonček.

"Kaj pa je sončna celica?" je spraševal naprej.

"Sončna celica je naprava, ki sončno energijo, to je energijo, ki jo jaz oddajam, s pomočjo elektronov pretvori v elektriko," je nadalje pojasnil Sonček.

"Elektriko pa moji potrebujejo za vse to: prižiganje luči, za kuhanje pa za britje in mislim da tudi za to, da jih ne zebe," je na glas ugotavljal Hišek.

"No, vidiš. In to elektriko, ki jo tvoji potrebujejo, bi lahko dobili iz sončne elektrarne, ki bi jo postavili na tvojo streho," se je zasmejal Sonček.

"Kje pa jo dobijo zdaj?" je bil še vedno malo zmeden Hišek.

"Vidiš te žice v zraku, ki vodijo mimo tebe?" je Sonček pokazal na daljnovod.

"Ja," je Hišek prvič sploh opazil daljnovod, ki je stal nedaleč stran od njega.

"No, elektrika, ki jo zdaj tvoji porabljajo, prihaja po teh žicah."

"In jaz sem priklopljen nanje?" se je začel Hišek ozirati po sebi in okoli sebe.

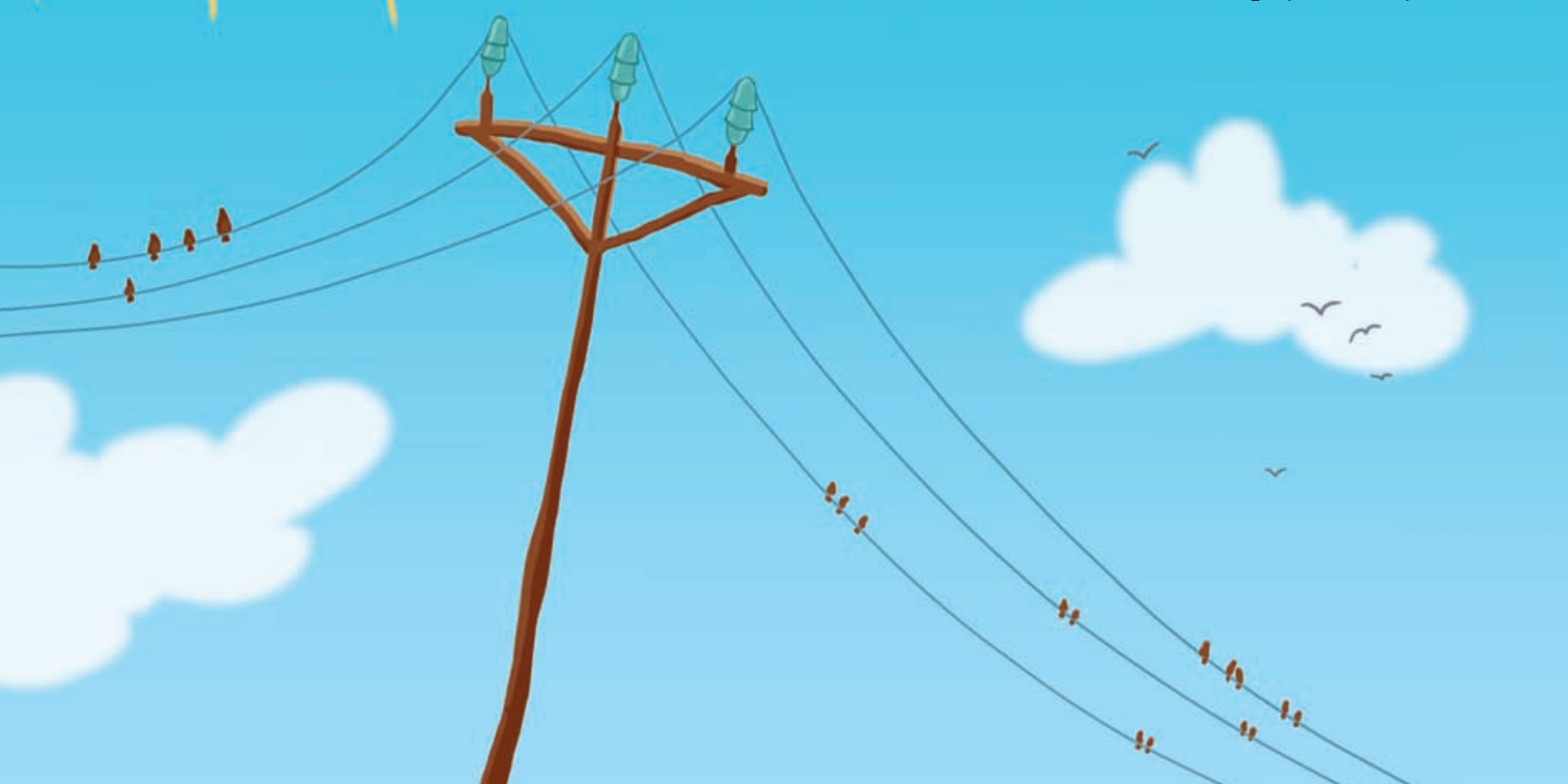
"Tako je!" je bil vesel Sonček.

"In če bi imel svojo sončno elektrarno, bi tudi proizvajal elektriko in je ne le porabljal kot sedaj?" je vprašal Hišek.

"Točno tako!" je zaploskal Sonček.

"Potem bi kar buhtel od energije ob takšnih sončnih jutrih!" je bil vidno navdušen Hišek.

"Samo še mojim moram to povedati," je zamrmral sam pri sebi, potem pa ga je zmanjkalo. Spet je zaspal, Sonček pa ga je nežno pobožal s sončnim žarkom in mu zaželel prijetne sanje.

Hišek in njegovi

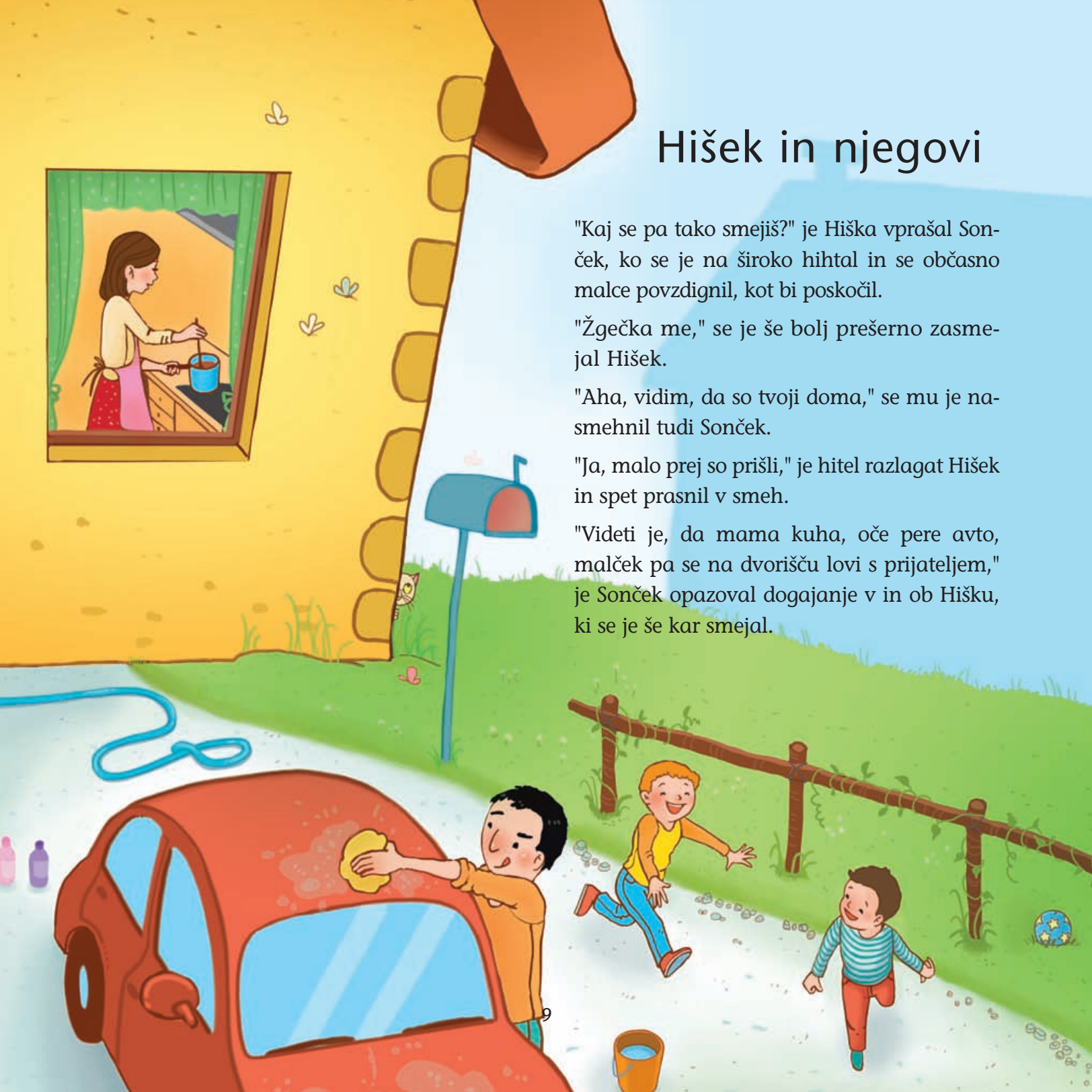
"Kaj se pa tako smejiš?" je Hiška vprašal Sonček, ko se je na široko hihtal in se občasno malce povzdignil, kot bi poskočil.

"Žgečka me," se je še bolj prešerno zasmel Hišek.

"Aha, vidim, da so tvoji doma," se mu je nasmehnil tudi Sonček.

"Ja, malo prej so prišli," je hitel razlagat Hišek in spet prasnil v smeh.

"Videti je, da mama kuha, oče pere avto, malček pa se na dvorišču lovi s prijateljem," je Sonček opazoval dogajanje v in ob Hišku, ki se je še kar smejal.

Zdaj pa se je zaslišal tudi otroški smeh in Hišek ter Sonček sta postala pozorna na otroka, ki sta se podila po dvorišču. Lukca, ki je živel v Hišku, je obiskal Mihec iz sosednjega kraja.

Ko sta se Lukec in Mihec utrudila od lovljenja, sta se ulegla na travnik, na katerem so rasle čudovite cvetlice. V njihovem vonju sta

izjemno uživala tudi Sonček in Hišek, ta pa je vedel, da cvetlice pomenijo pomlad in toplejše mesece, ko je imel tudi sam nekaj več energije kot pa pozimi.

Zdaj sta slišala Mihca, ki je vprašal Lukca: "A vi pa ne boste postavili srebrnih plošč na streho vaše hiške?"

"Ne vem. Kakšne srebrne plošče misliš?" je vprašal Lukec, ko sta s prijateljem ležala v travi in gledala v jasno nebo.

"Take lepe, ki se res bleščijo. Mami pravi, da z njimi delamo svojo elektriko," je odvrnil Mihec. "Mi smo jih postavili na hiško po tem, ko so to naredili tudi naši sosede."

"A res? To se pa sliši zanimivo," se je zamislil Lukec.

"Fanta, kosilo je na mizi!" je s praga zaklicala mama, fantiča pa sta stekla v Hiška.

Ko je mama ugasnila štedilnik in je oče prenehal s pranjem avtomobila z vročo vodo, je Hišek spet začutil utrujenost in zaspal.

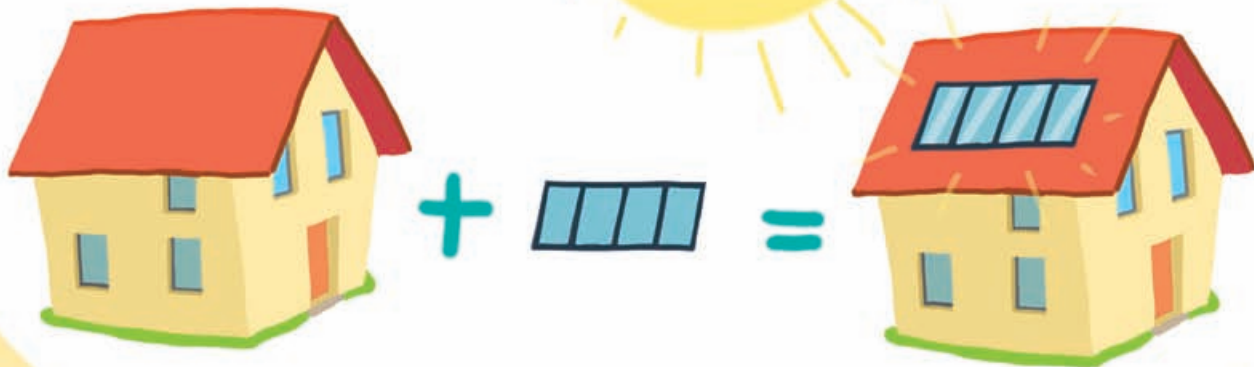

Žgečkanje se je spet ponovilo zvečer, ko je družinica ob prižganih lučeh gledala televizijo.

A takrat Sončka, ki bi klepetal s Hiškom, ni bilo, zato je občasno prisluhnil družinskemu klepetu.

"Oči, a veš, da imajo pri Mihcu na strehi ne-kakšne srebrne plošče," se je zdaj Lukec, ki se je naveličal gledanja risank, obrnil k očiju. Ta je ravno odložil časopis, mama pa je prisedla na kavč s skodelico čaja v roki.

"Res?" je oče z zanimanjem prisluhnil sinku.

"Ja. Mihec tudi pravi, da s temi ploščami sami delajo svojo elektriko!" je zdaj navdušeno razlagal Lukec. Prvič se je zgodilo, da je on nekaj novega povedal staršema, navadno je bilo obratno.

"Aha, torej imajo sončno elektrarno," je ugotovil oče in pomežiknil mami, ki je z nasmeškom poslušala fantiča.

"Ne vem, kaj je to sončna elektra...," je Lukec pojedel težko besedo. Takoj za tem pa je nadaljeval: "Vem pa, da s temi ploščami delajo elektriko."

"Ja, pri Mihcu tako izkoriščajo energijo, ki jo na nas pošlje Sonček," je dodala mama.

"Bi to lahko delali tudi pri nas? Bi lahko na našega Hiška postavili takšne svetleče plošče?" je bil radoveden Lukec.

"Seveda," je odgovoril njegov oči. "Toda najprej se morava o tem pogovoriti z mami."

"Tako je. Zdaj pa v posteljo, Lukec," se je še vedno z nasmeškom k malemu obrnila mama.

Lukec je stekel v posteljo in ko je ugasnil namizno lučko ob svoji postelji, je zamrmral: "Lahko noč, Hišek. Mogoče boš pa tudi ti dobil svojo srebrno ploščo ..."

Srebrna plošča

"Sonček, Sonček!" je veselo zaklical Hišek.

"O, sončno jutro, Hišek!" ga je pozdravil Sonček. "Danes si pa zgoden."

"Joj, skoraj nič nisem spal," je veselo odvrnil Hišek.

"Zakaj si pa potem tako vesel? Navadno si utrujen, če imaš za seboj neprespano noč," je bil začuden Sonček.

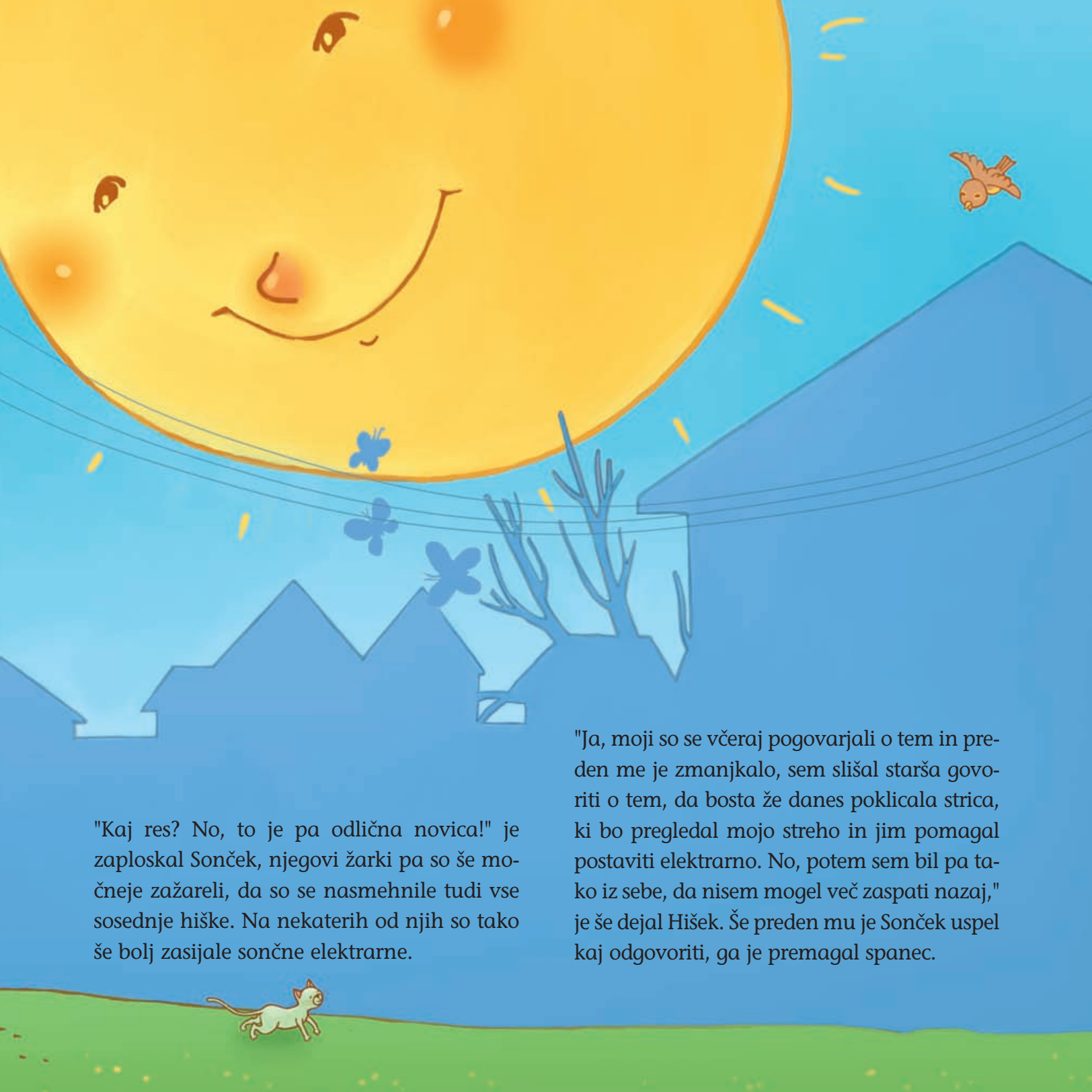
"Ne, ne, nisem spal od veselja!" je skoraj poskočil Hišek.

"No, to me pa zelo veseli. Zakaj pa si tako vesel?" se je široko nasmehnil tudi Sonček.

"Ker mislim, da bom tudi jaz dobil sončno elektrarno!" je zacepetal Hišek.

"Kaj res? No, to je pa odlična novica!" je zaploskal Sonček, njegovi žarki pa so še močnejše zažareli, da so se nasmehnile tudi vse sosednje hiške. Na nekaterih od njih so tako še bolj zasijale sončne elektrarne.

"Ja, moji so se včeraj pogovarjali o tem in preden me je zmanjkalo, sem slišal starša govoriti o tem, da bosta že danes poklicala strica, ki bo pregledal mojo streho in jim pomagal postaviti elektrarno. No, potem sem bil pa tako iz sebe, da nisem mogel več zaspati nazaj," je še dejal Hišek. Še preden mu je Sonček uspel kaj odgovoriti, ga je premagal spanec.

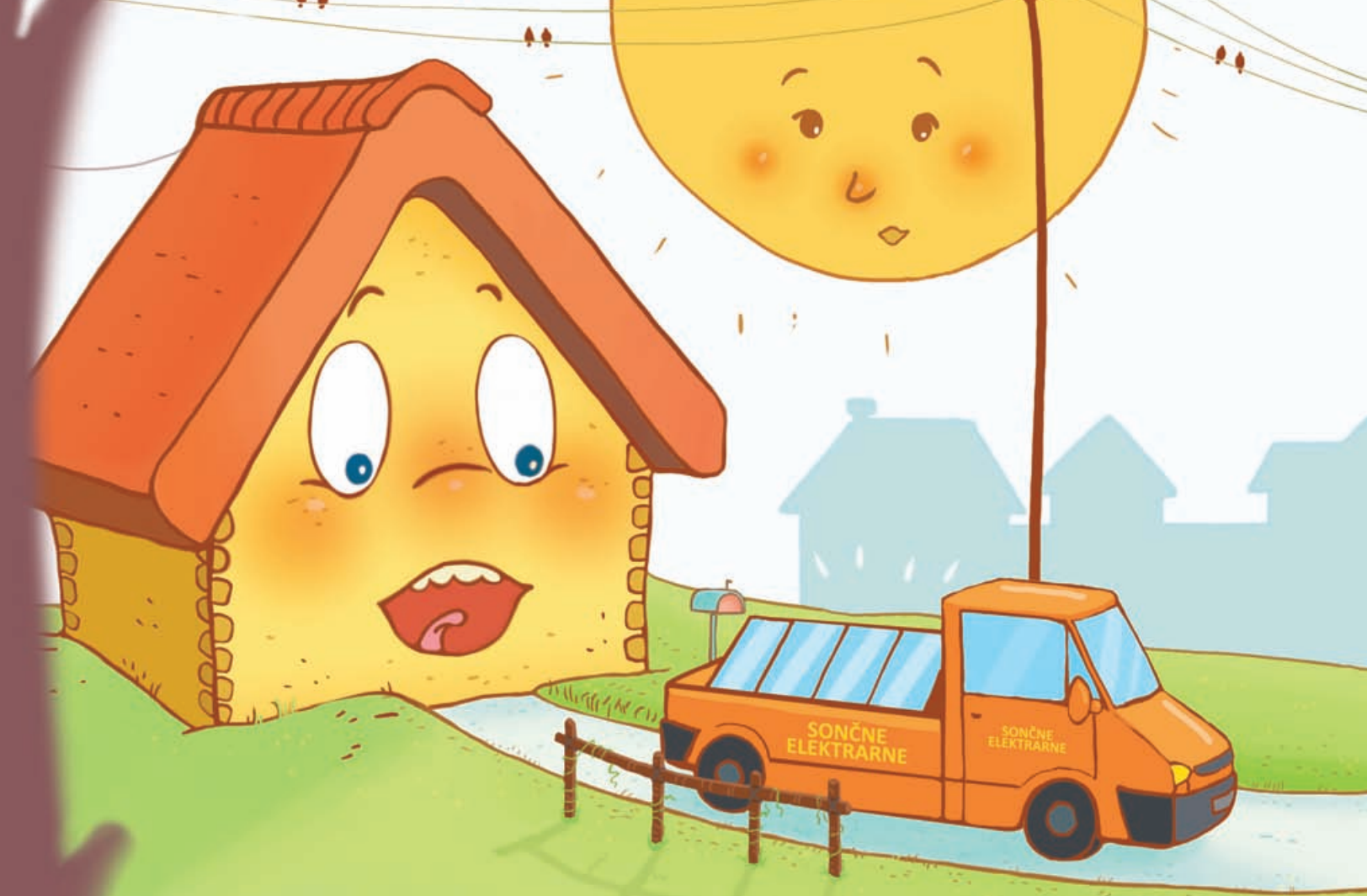
Hiška je predramilo šele hupanje kombija, ki je pripeljal na njegovo dvorišče, skozi vrata pa je takoj pritekel Lukov očka. Sploh ni začutil, da so njegovi že doma. Sam pri sebi je ugotavljal, da ima res globok spanec.

"Živijo, prijatelj!" je zdaj slišal očeta, ki je veselo pozdravil prišleka, ko je ta stopil iz kombija.

"Me veseli, da si lahko tako hitro prišel," je dejal oče.

"Zdravo, kolega! Sploh ni problema," je veselo odvrnil prišlek. Vprašal je: "Kam bomo zdaj postavili sončno elektrarno?"

Hišek je bil tako vesel, ko je slišal pogovor, da je bil v hipu povsem buden in je potrpežljivo spremljal, kako je najprej obiskovalec premeril njegovo streho. To ga je malce žgečkalo, a ne tako, kot ga je žgečkalo, ko so njegovi vsako jutro porabljali elektriko za svoja opravila.

Nato je videl tudi, kako je očetov prijatelj pripeljal še en kombi, naložen s svetlečimi srebrnimi ploščami in bil je povsem pomirjen. Zdaj je gotovo: tudi on bo dobil svojo sončno elektrarno!

Veseli Sonček

"Pozdravljena!" je zdaj Hišek zaslišal veseli Sončkov pozdrav.

"Dobro jutro, Sonček," se je nasmehnil Hišek in vprašal: "Kje pa je tvoj vsakodnevni pozdrav sončno jutro?"

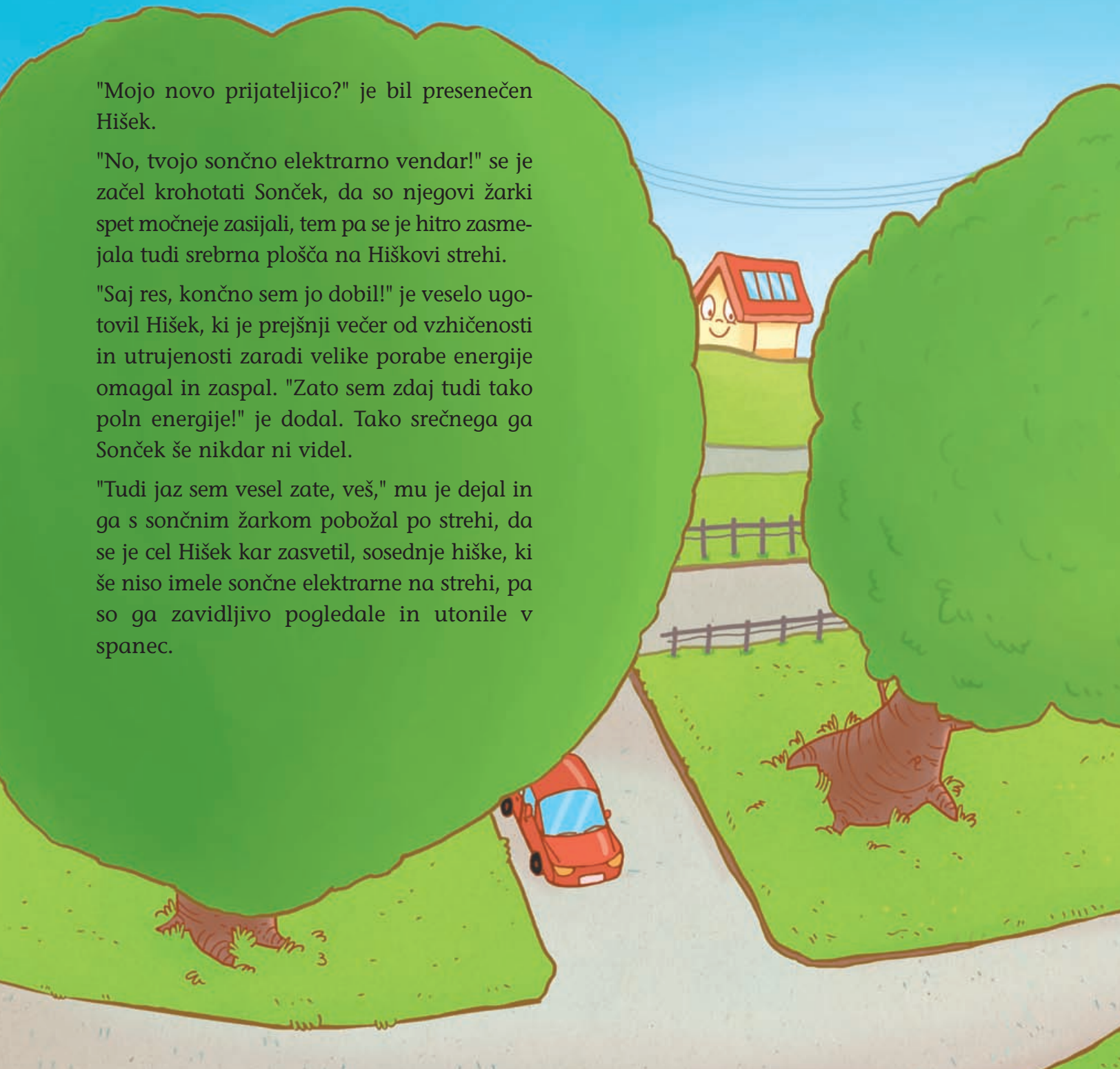
"Ja, sončno jutro, seveda!" se je zarežal Sonček. "A prejle sem pozdravil tvojo novo prijateljico."

"Mojo novo prijateljico?" je bil presenečen Hišek.

"No, tvojo sončno elektrarno vendar!" se je začel krohotati Sonček, da so njegovi žarki spet močnejše zasijali, tem pa se je hitro zasmejala tudi srebrna plošča na Hiškovi strehi.

"Saj res, končno sem jo dobil!" je veselo ugotovil Hišek, ki je prejšnji večer od vzhičenosti in utrujenosti zaradi velike porabe energije omagal in zaspal. "Zato sem zdaj tudi tako poln energije!" je dodal. Tako srečnega ga Sonček še nikdar ni videl.

"Tudi jaz sem vesel zate, veš," mu je dejal in ga s sončnim žarkom pobožal po strehi, da se je cel Hišek kar zasvetil, sosednje hiške, ki še niso imele sončne elektrarne na strehi, pa so ga zavidljivo pogledale in utonile v spanec.

Namesto zaključka

Sončno sevanje je trajen vir energije, ki ga narava izkorišča od samih začetkov. Letna količina sončne energije, ki pade na Zemljo, osemstisočkrat presega letne svetovne potrebe po primarni energiji. Pretvorba energije se zgodi ob vpadu sončnega sevanja na sprejemnik.

Rastline s fotosintezo pretvarjajo sončno energijo v kemično (biomasa), solarni kolektorji v toploto, sončne celice pa jo pretvarjajo neposredno v električno energijo.

Si vedel, da na širšem področju Slovenije sije sonce od 1600 do 2650 ur na leto in da pade na en kvadratni meter površine med 1000 in 1400 kilovatnih ur sončne energije letno?

Vsota direktnega in difuznega sevanja, ki ga imenujemo globalno sevanje, v letnem povprečju znaša približno 1200 kilovatnih ur na kvadratni meter površine. Ta energija je na ra-

zpolago od aprila do oktobra, le približno 200 do 250 kilovatnih ur na kvadratni meter površine je na voljo v zimskem času.

Si vedel, da je bilo v Sloveniji do konca marca letos nameščeni 729 sončnih elektrarn s skupno inštalirano močjo 37,4 megavata? To zadostuje za približno 25 tisoč gospodinjstev (v Sloveniji je nekaj več kot 700 tisoč gospodinjstev).

Povprečno slovensko gospodinjstvo porabi okoli 4.000 kilovatnih ur električne energije na leto, toliko energije pa proizvede ena 4-kilovatna sončna elektrarna. Ker ob klasični proizvodnji vsake kilovatne ure električne energije nastane okoli pol kilograma ogljikovega dioksida, slovenska gospodinjstva v ozračje sprostijo okoli 1,35 milijona ton ogljikovega dioksida na leto. Ogljikov dioksid, ki je toplogredni plin, pa ne nastaja ob proizvodnji elektrike iz sončne elektrarne, kar pomeni, da bi s proizvodnjo elektrike iz sončne energije živeli enako udobno v manj onesnaženem okolju.

VIRI: Inštitut ZRMK, PV-portal, Energija doma

Alenka Klopčič

Hišek in Sonček

Ilustrirala: Marta Bartolj

Lektorirala: Maja Sušin

Oblikovanje in grafična

priprava: Jamaja – Maja Rostohar

Izdaja: Energetika. NET d.o.o.

– Energija doma, www.energijadoma.si.

Bivaj trajnostno

Ljubljana, september, 2011

1. natis, 1. izdaja

Za mecensko podporo se zahvaljujemo Gorenju Solar. Ekipa Energije doma.

solar
Skupina Gorenje

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-32
087.5

KLOPČIČ, Alenka
Hišek in Sonček / Alenka Klopčič ; ilustrirala Marta Bartolj. -
1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Energetika.Net, 2011

ISBN 978-961-93122-0-9

257012736

Vse pravice so pridržane. Noben del te knjige se brez pisnega dovoljenja avtorice ne sme v nobeni obliki reproducirati ali z uporabo elektronskih sistemov predelovati, kopirati, tiskati, razmnožiti ali razširjati. Brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedano javno objavljati knjige ali njenih delov, distribuiranje in dajanje v najem.